

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกรอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น

The Biological Control of Plant Diseases by the Farmers Of WaengNoi District, KhonKaen Province

ศุภิญญา พาหุรัตน์ (Supinya Pahurat)*สุนันท์ สีสังข์ (Sunan Seesang)**

สินีนุช ทรุทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมด้านการเกษตร (2) ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร (3) เจตคติในการใช้ชีววิธีในการควบคุมศัตรูพืชของเกษตรกร(4)การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชีววิธีในการควบคุมศัตรูพืชของเกษตรกร (5) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และ (6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมด้านการเกษตร จำนวน 4 โครงการ ประชากรรวม 280ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 109 ราย เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุเฉลี่ย 53.24 ปี จบประถมศึกษาภาคบังคับมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย4.67 คน จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.67 คน ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และเป็นสมาชิกกลุ่ม เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี 79 คน และไม่เคยได้รับการฝึกอบรมการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี 30คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 28.62 ไร่ (2) เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความรู้ในการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร อยู่ในระดับมาก(3) เจตคติที่มีต่อการใช้ศัตรูธรรมชาติในระดับปานกลางและประโยชน์ของใช้ชีววิธีในการควบคุมศัตรูพืชในระดับมาก (4) การปฏิบัติการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ถูกเฉลี่ย 6.35 ข้อ (5)การทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี คือ พื้นที่ทำการเกษตรมีมากมีผลทำให้การปฏิบัติในการควบคุมศัตรูพืชได้น้อยลง (6) เกษตรกรประสบปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ด้านศัตรูธรรมชาติและ ด้านการปฏิบัติ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะให้มีการอบรมความรู้ในเรื่องการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีให้มากขึ้น และมีแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ชีววินทรีย์ให้มาก เพื่อที่เกษตรกรจะได้รับการบริการ ได้สะดวกและรวดเร็วทันต่อการนำไปใช้ในการปลูกพืชต่อไปผลจากการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด 10ตัว มีตัวแปรอิสระที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 1 ตัวเท่านั้น คือพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดของเกษตรกรต่อการปฏิบัติการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีชีวภาพ โดยตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีความสัมพันธ์ไปในทางตรงกันข้าม คือพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดมีมาก จะมีผลทำให้เกษตรกรมีการปฏิบัติการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีได้น้อยลง

คำสำคัญการควบคุมศัตรูพืช โดยชีววิธี จังหวัดขอนแก่น

* นักศึกษาหลักสูตรส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช Supinyadang@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช Sseesang@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช Tukstou@hotmail.com

Abstract

The objectives of this study were (1) to study social and economic state of farmers who participated in 4 agricultural extension projects in WaengNoi District, KhonKaen Province; (2) to study their knowledge of the biological control of plant diseases; (3) to study their attitude toward the biological control of plant diseases; (4) to study their practices adhering to the biological control of plant diseases; (5) to study factors relating to the biological control of plant diseases; and (6) to study their problems and suggestions on the biological control of plant diseases.

The population in this study were 280 farmers who participated in four agricultural extension projects in WaengNoi District, KhonKaen Province. The samples were selected by using simple random sampling methodology, 109 persons altogether. The data were collected by using an interview form. The statistical methodology used to analyze the data by statistical program computer programs were percentage, frequency, mean, minimum value, maximum value, standard deviation, and correlation analysis between variables by using multi-regression analysis.

The findings of this study were as follows: (1) Most of the them were female, with average age at 53.24 years. They were educated at primary level. The average quantity of members of their family was 4.67 persons, while the average quantity of the labor in agricultural sections in their family was 2.67 persons. Most of them had no social position, and they were a member of a farmer group. 79 Farmers used to be trained in the biological control of plant diseases, while 30 farmers did not. Their average area used in agricultural sections was 28.62 Rai; (2) Most of the studied farmers have knowledge was at much level; (3) Their attitude toward using natural enemies in the control of plant diseases was at medium level, while their attitude toward the profit of the biological control of plant diseases was at much level; (4) Most of them practiced adhering to the biological control of plant diseases correctly at average 6.35 items; (5) Considering the factors relating to the biological control of plant diseases, it was found that their area used in agricultural sections related to the biological control of plant diseases; and (6) they had problems, at medium level, in the aspect of their knowledge, natural enemies, and their practices. Most of them suggested that training courses on the biological control of plant diseases should have been set more, and there should have been more production sources of biological-organic products in order that they would have been serviced more conveniently and rapidly, and these products would have been used in their plant farming in time. The test supports the research, from the analysis meets that, The all 10 variables are free 1 there is free variable that have the concernment and the variable imitate to imply important statistics way only ,be The area cultivates all of the agriculturist builds the practice Biological control there is the relation goes to on the contrary, be The area cultivates all of the agriculturist abound will bear fruit make the agriculturist has the practice Biological control less,

Keywords: Biological control of plant diseases, Khonkaen province